

Svenska missionsrådets policy för konfliktkänslighet

Policyn är antagen av Svenska missionsrådets (SMR) styrelse 2025-09-25 och gäller tills vidare.

1. Inledning & Syfte

Denna policy klargör SMR:s syn på konfliktkänslighet, inte minst inom utvecklings-samarbetet. Den är ett praktiskt verktyg för SMR, medlemsorganisationer, samarbetspartners och konsulter i arbetet med att integrera ett konfliktkänsligt förhållningssätt i alla SMR-stödda insatser. Policyn ingår tillsammans med SMR:s övriga styrdokument i ett samlat system som säkerställer att SMR:s och samarbetsorganisationernas insatser är ändamålsenliga och i linje med SMR:s uppdrag. Målet med policyn är att förebygga och mildra konflikter på ett proaktivt och systematiskt sätt. Genom ett konfliktkänsligt förhållningssätt bidrar vi till fredsfrämjande arbete, skydd av mänskliga rättigheter och en hållbar utveckling.

2. SMR:s syn på konfliktkänslighet

För SMR innebär konfliktkänslighet att förstå hur alla typer av insatser påverkar och påverkas av den specifika freds- och konfliktodynamiken i ett sammanhang. Konflikter¹ finns i alla samhällen och kan vara en drivkraft för positiv förändring om de hanteras konstruktivt. Men när konflikter präglas av våld eller hot riskerar de att bli destruktiva och fördjupa ojämlikhet och otrygghet. Ur såväl teologiskt som rättighetsbaserat förhållningssätt betraktas konflikt som en del av samhällsförändring, där rättvisesträvan ofta utmanar rådande maktordningar. Det kristna budskapet erbjuder en väg till upprättelse, försoning och konstruktiv hantering av konflikter, med Jesus som förebild.

I en värld där konflikterna förvärras, mänskliga rättigheter inskränks och militarisering ökar, drabbas civila – i synnerhet kvinnor och barn – hårt av genusrelaterat våld. Kvinnor utgör dessutom majoriteten av krigsflyktingar och utsatta grupper som flickor, HBTQI+-personer och marginaliserade samhällsgrupper löper stor risk att utsättas för sexuellt våld och social exkludering. Samtidigt förvärrar klimatförändringar redan existerande

¹ Konflikt är en social situation, där minst två aktörer eftersträvar mål som minst en av aktörerna upplever som olika eller oförenliga. Se P. Wallenstein (2011), *Understanding Conflict Resolution. War, Peace and the Global System*, s. 16.

spänningar och kan leda till utdragna humanitära kriser. Eftersom vissa SMR-stödda insatser genomförs i konflikt- eller postkonfliktmiljöer är det avgörande att förstå konfliktens och fredens drivkrafter. Att integrera strategier för konfliktreducering och fredsbyggande är nödvändigt för att främja mänskliga rättigheter och minska fattigdom – i enlighet med Agenda 2030:s löfte om att ingen ska lämnas utanför.

3. Principer & Förhållningssätt

3.1 Konfliktkänslighet och riskanalys

SMR ska tillämpa ett konfliktkänsligt förhållningssätt i samtliga utvecklingsrelaterade insatser. Det innebär att identifiera, analysera och hantera konflikter och relaterade risker i varje fas – från planering till uppföljning. Ett konfliktkänsligt förhållningssätt syftar till att minimera negativa konsekvenser och maximera positiva effekter i konfliktpräglade miljöer. Det förutsätter en djup förståelse för lokala maktstrukturer, sociala spänningar och olika aktörers förhållningssätt. Strategin behöver anpassas efter kontexten, särskilt i polariserade samhällen där insatser riskerar att oavsiktligt förvärra misstro eller förstärka orättvisor. Riskanalyser bör därför alltid inkludera hur insatsen påverkar och påverkas av sociala och politiska spänningar. SMR och dess partners måste också reflektera över sin egen roll och påverkan. Bristande konfliktkänslighet kan underminera lokala fredsinitiativ, förvärra våld och cementera ojämlikhet. Insatser bör istället bidra till att bygga förtroende, rättvisa och inkludering.

3.2 Det förebyggande arbetets centrala roll

Förebyggande arbete innebär att adressera de underliggande orsakerna till konflikt – såsom ojämlikhet, marginalisering, korruption, maktmissbruk och brist på tillgång till grundläggande service och rättvisa. Det handlar även om att minska sårbarhet inför yttre kriser såsom klimatförändringar, pandemier och ekonomiska chocker. SMR:s insatser kan bidra till fredsbyggande genom att främja rättsstatens principer, god samhällsstyrning, inkludering och ett rättighetsbaserat förhållningssätt. Särskilt viktigt är att stärka deltagandet från kvinnor, unga och minoriteter i fredsprocesser – en förutsättning för en hållbar och rättvis fred.

3.3 Resilienta samhällen

För att möta dagens komplexa och långvariga kriser krävs insatser som stärker samhällets resiliens genom att förena fredsbyggande, utvecklingssamarbete och

klimateanpassning.² Arbetet bör utgå från lokala drivkrafter, befintlig kunskap och de mest berörda aktörernas prioriteringar. Klimatförändringar förvärrar konfliktorsaker och påverkar samhällets återhämtningsförmåga. Ett konfliktkänsligt och integrerat angreppssätt, som erkänner sambanden mellan klimatpåverkan, våld och social motståndskraft, är centralt för långsiktig stabilitet och hållbar utveckling.

3.4 Jämställdhet och inkludering i konfliktkänslighet

Ett konfliktkänsligt arbete måste vara inkluderande och genusanpassat. SMR-stödda insatser ska stärka utsatta gruppers deltagande – särskilt flickors, kvinnors, barns, ungas, HBTQI+-personers och minoriteters möjligheter att agera som förändringsaktörer. Det innebär även att säkerställa religions- och övertygelsefrihet samt att motverka diskriminering. Alla insatser bör utgå från en intersektionell genusanalys som identifierar könsbaserade sårbarheter och de olika sätt på vilka individer påverkas av konflikt, fred och säkerhet.

Resolutionerna 1325 (kvinnor, fred och säkerhet) och 2250 (ungdom, fred och säkerhet) understryker vikten av inkluderande fredsprocesser. Civilsamhällets organisationer spelar en viktig roll i att identifiera lokala resurser och motståndskraft. De bör också hantera interna konflikter på ett konfliktkänsligt sätt och arbeta aktivt för att motverka exkludering i sina egna strukturer.

3.5 Religiös läskunnighet som del av konfliktkänslighet

För att förstå religionens roll i konflikt och samhällsutveckling krävs praktisk och kontextspecifik religiös läskunnighet. Det innebär att analysera hur religiösa aktörer påverkar sociala spänningar och hur de kan involveras i fredliga omställningsprocesser. SMR ser religiös läskunnighet som en integrerad del av ett konfliktkänsligt förhållningssätt – särskilt i samhällen där religion har stark påverkan. Trosbaserade organisationer och religiösa ledare har ofta hög legitimitet och kan bidra till fredsbyggande genom medling och lokalt förankrat engagemang. Genom samverkan med ungdomar, kvinnor, minoriteter och personer med funktionsnedsättning kan dessa aktörer stärka civilsamhällets roll i att försvara rättigheter och driva positiv samhällsförändring.

4. Genomförande och uppföljning

SMR:s ledning ansvarar för att säkerställa att policyn och relaterade dokument är kända och efterlevs inom verksamheten samt att uppföljning av hur policyn

² Begreppet trippel nexus som innebär att samordna humanitärt bistånd, utvecklingssamarbete och fredsbyggande insatser är ett användbart begrepp i de här sammanhangen.

efterlevs sker. Policyn ska uppdateras vart tredje till femte år eller vid behov, och antas av SMR:s styrelse.